

הפרשה: מדריך שימושי למתחילים

יו"ר הזמנים:

23 ביולי 1954: יו"ר השנה להפסקה המצרית. שני חברי הרשת (עזר ודסה) מניחים פצצות בתחנת הרכבת ובשני התיקולונות בקאהיר. שני האחרים (נתנון ולוי) יוצאים להניח פצצות בבתי הקולנוע באלכסנדריה. בפתח קולנוע רין נדלקת הפצצה בכיסו של נתנון, הוא נפצע ונחפס. בעיקבות נתנון נאסרים גם לוי ודסה. ולאחר מכן עזר. כן נאסרים חברי תא אחר, בקאהיר, שלא היה מעורב כלל בפרשה. וביניהם ד"ר משה מרוק, ויקורין מרסל ניגין, ועוד. נאסר גם שליח אחר של אמ"ן, מאכס בנט. שפעל כסוכן יחיד בכיסו של מומחה לגפיים מלאי כותיות.

29 ביולי 1954: אברי נמלט ממצריים בדרך האוויר, כשברשותו מקלט סודי של הרשת ומיקרופילם. לדבריו, הטמין אותם בין הפציה של אשה מצרית, שהוא גילוה אליה. לאחר מכן את מכונית הפלימוט הירוקה שלו במחיר 470 דולר.

7 באוגוסט 1954: אברי נמלט ממצריים בדרך האוויר, כשברשותו מקלט סודי של הרשת ומיקרופילם. לדבריו, הטמין אותם בין הפציה של אשה מצרית, שהוא גילוה אליה. לאחר מכן את מכונית הפלימוט הירוקה שלו במחיר 470 דולר.

29 ביולי 1954: אברי נמלט ממצריים בדרך האוויר, כשברשותו מקלט סודי של הרשת ומיקרופילם. לדבריו, הטמין אותם בין הפציה של אשה מצרית, שהוא גילוה אליה. לאחר מכן את מכונית הפלימוט הירוקה שלו במחיר 470 דולר.

29 ביולי 1954: אברי נמלט ממצריים בדרך האוויר, כשברשותו מקלט סודי של הרשת ומיקרופילם. לדבריו, הטמין אותם בין הפציה של אשה מצרית, שהוא גילוה אליה. לאחר מכן את מכונית הפלימוט הירוקה שלו במחיר 470 דולר.

29 ביולי 1954: אברי נמלט ממצריים בדרך האוויר, כשברשותו מקלט סודי של הרשת ומיקרופילם. לדבריו, הטמין אותם בין הפציה של אשה מצרית, שהוא גילוה אליה. לאחר מכן את מכונית הפלימוט הירוקה שלו במחיר 470 דולר.

29 ביולי 1954: אברי נמלט ממצריים בדרך האוויר, כשברשותו מקלט סודי של הרשת ומיקרופילם. לדבריו, הטמין אותם בין הפציה של אשה מצרית, שהוא גילוה אליה. לאחר מכן את מכונית הפלימוט הירוקה שלו במחיר 470 דולר.

29 ביולי 1954: אברי נמלט ממצריים בדרך האוויר, כשברשותו מקלט סודי של הרשת ומיקרופילם. לדבריו, הטמין אותם בין הפציה של אשה מצרית, שהוא גילוה אליה. לאחר מכן את מכונית הפלימוט הירוקה שלו במחיר 470 דולר.

לנהל עסקים בשם פאול פראנק ולהשתייך ליחידה 131 מבקר פעמים אחדות בארץ.

אוקטובר 1957: אברי נדרש לחזור ארצה, על-פי תביעתו התקיפה של הממונה על שירותי הביטחון, איסר הראל. עם בואו הוא נחקר, ולאחר מכן הוא נאסר. במהלך חקירתו מוקמת ועדת חקירה צבאית (ועדת עמי' עד"י) שתפקידה לבדוק את החשד שהוא שהסגיר את הרשת במצריים. הוועדה אינה מגיעה למסקנות חד-משמעיות.

29 ביולי 1959: נפתח מישפטו של אברי בבית-הדין המישפט המחוזי בירושלים. אבי-בית-הדין: השופט (כיום ח"כ) בנימין הלוי. אברי נאשם בהחזקת מיסמכסי סודיים ביותר של אמ"ן וצילום, ובקיום מגעים עם נורי עוסמאן, איש שירותי הביטחון המצריים. כל זה בכונה לפגוע בביטחון המדינה. במהלך המישפט מגלה אברי כי מסר בשעתו עדות שקר בוועדת אלשין-דורי. על-פי הוראות גיבול, כדי להדיח את לבון, הלוי דן את אברי ב-21 באוגוסט 1960 ל-12 שנות מאסר, אך מעיר בפסק-דינו על עניין לבון. איסר הראל מעביר את הקטע לידי הרמטכ"ל חיים לסקוב, וזה מעיר לכך את תשומת ליבו של בן-גוריון. (בעירוע מפתח בית-המישפט העליון את עונשו של אברי ל-10 שנים.)

ספטמבר 1960: בן-גוריון ממנה ועדה בראשות השופט חיים כהן, כדי לבדוק אם ראשי אמ"ן מסרו עדויות שקר לפני ועדת אלשין-דורי, ועדת-כהן מאשרת

לבון דיין גיבלי דר נניו נתנון דסה לוי

זאת. הממשלה ממנה ועדה של שבעה שרים, וזו מטרתה את לבון. בן-גוריון תובע, וועדת-חקירה מישפטית לבידור העניין, וכאשר דרישה זו אינה מתקבלת, הוא מתפטר ומפיל את הממשלה. לבון מודח מתפקידו כמוזכ"ל ההס"ג תדרוג, הנכנסת מפוררת, ונערכת בחירות חדשות. בן-גוריון חוזר לשלטון, אך מתפטר ב-1963 סופית. על רקע דרישתו לוועדת-חקירה מישפטית הוא מפגש את מפא"י ב-1965 ומקים את רפ"י.

אפריל 1964: אברי מברית את גירסתו על הפרשה ל"העולם הזה", והשבועון מפרסם את התיאור המלא הראשון של העסקיביש, בצורת סיפור דימויני, תחת הכותרת "פרשת אלכסיס".

5 ביולי 1967: נפתחת מילחמת ששת-הימים, שבעיקבותיה משחררים המצרים את נידוני-קאהיר, ב"מיסגרת חילופי-שבויים, ואלה באים ארצה, הם משמיעים חשדות קשים נגד אברי, הם גם טוענים כי משמלת יש-ראל לא דרשה את שחרורם אחרי מילחמת-קדש (1956), במיסגרת חילופי-השבויים של או, מפני שחששה מפני חידוש הוויכוח על הפרשה.

יולי 1976: "האדם השלישי" מפרסם את גיר-סתו על הפרשה, תחילה באנגלית בארצות-הברית ול-אחר-מכן בעברית בארץ. תשע שנים אחרי ששחרר מן הכלא אחרי גמר ריצויו עשר שנות מאסר, ברומונית מפרסמים נידוני-קאהיר את גירסתם.

כתוצאה מכך מצווה ראש-הממשלה, שרת, לבטל פגישה סודית שתוכננה, ביוזמת גמאל עבד-אל-נאצר, בין נציגים בכירים של מצריים וישראל, לשם דיון באפשרות של השגת שלום בין שתי המדינות. הנציג הישראלי המיועד: ד"ר ייגאל דיין.

סוף 1954 — ראשית 1955: אחרי סידרת בירורים, ממנה ראש-הממשלה שרת, ועדת-חקירה סודית (השופט העליון יצחק אולשן, הרמטכ"ל-לשעבר יעקב דורי) ולקביעת האחראי לתחן ההוראה לביצוע המיבצע. לבון טוען כי מעולם לא אישר אותו, וכי הסכמתו הוצאה ממנו בדיעבד במירמה. ראש-אמ"ן, בנימין גיבלי, טוען שלבון נתן לו את ההוראה בעל-פה בימים 16-15 ביולי. לשם כך הוא מדיח את אברי לעדות-שקר ומיזין מיסמכים. אחרי פגישה חטופה עם דיין מעיד אברי כי לא היה שום פעולה לפני ה-17 ביולי, ומעלים את כל ההוראות והפעור לוח הקודמת. הוועדה קובעת ב-12 בינואר 1955 שאינה מאמינה לשני הצדדים, והחקירה מסתיימת בתיקו. לבון נאלץ להתפטר, גיבלי מועבר מתפקידו ומקבל את הפיקוד על חטיבת גולני.

28 בפברואר 1955: בהתקפה מאסיבית על מחנה של הצבא המצרי בעזה נהרגים עשרות חיילים מצריים. מצריים פותחת בצעדים סודיים לרכישת נשק מודרני מן הגוש הקומוניסטי.

1955 — 1957: אברי ממשיך לשהות באירופה,

אברי מוזמן לאירופה, מקבל ממפקד יחידה 131, מרדכי (מוטקה) בן-צור, את ההוראה לפקד על רשת-ריגול ישראלית באלכסנדריה, שהוקמה כמה שנים קודם-לכן על-ידי אברהם (ג'ון דארלינג) דר, גם הוא שליח אותה יחידה, המשימה: לבצע במצריים מעשי-חבלה, שיעוררו את הרושם שהשילטון אינו יציב ושיש לו אי-פוזיציה מחתרתית חזקה. המטרה: לקלקל את יחסי מצ-ריים-אמריקה, ולמנוע יציאת הצבא הבריטי מאזור תע-לת-סואץ. כן נאמר לו, שבהמשך הפעולה יוטל על אנשי הרשת להרוג את ראשי המישטר המצרי ואת המדענים והקצינים הגרמניים במצריים.

29 ביולי 1954: אברי מגיע למצריים בפעם השלישית. יוצר מגע עם פיליפ נתנון, חבר הרשת באלכ-סנדריה, ונפגש לאחרי-מכן עם שלושה חברים אחרים של הרשת: ויקטור לוי, רוברט דסה ושמואל עזר. מציג את עצמו בסניגים בשם "רוברט".

2 ביולי 1954: חברי הרשת מניחים פצצת-תבערה בדואר המרכזי באלכסנדריה.

9 ביולי 1954: באמצעות מתכון בתוכנית לעק-רת-הבית בקול ישראל מועברת לאברי ההוראה לפגוע גם במוסדות בריטיים.

14 ביולי 1954: חברי הרשת מניחים פצצות-תבערה בסניפרות האמריקאיות (המסונפות לשגרירות הא-מריקאית) בקאהיר ובאלכסנדריה.

הנאשם, פוסל עדויות רבות, ומכוון את כל הבריון לאתיק אחד ויחיד: פלוני אשם — או לא.

לעומת זאת יש מקום, לדעתי, למינוי ועדת-חקירה שתגבה את כל העדויות, תשקול את כל העובדות ותפרסם לבסוף גירסה מוסמכת. בן-גוריון, שרת, לבון ושמואל עזר מתו, אבל למרבה המזל עדיין חיים וקיימים משה דיין, בנימין גיבלי, מרדכי בן-צור, אברי עצמו, איסר הראל ורוב נידוני קאהיר — נוסף על אנשי מנגנון אמ"ן והמוסד.

אברי בודאי יחזור לארץ, אם יובטח לו שלא ייפחו הליכים מישפטיים נגדו. ניתן יהיה לערוך עימות ישיר בין גיבורי הפר-שה ולברר את האמת — אם משהו מעוניין בה.

בינתיים, לאלתר, ניתן לפרסם את פסק-הדין והפרוטוקולים של מישפט אברי, אחרי שהממונה-לשעבר על שירותי-הבי-טחון ראה עצמו חופשי לקרוא קטעים מהם מעל מסך הטלוויזיה, מה הטעם להמשיך לשמור אותם בסוד?

צים להשתיק אותו, או להתנקם בו, ביג-לל חלקו בקשר להפלת לבון.

מכיוון שהחשדות נגד אברי לא הועלו במישפט, הפחית בית-המשפט העליון את עונשו, בעירועו, מ-12 ל-10 שנים, כהר-בעת-תודה על מעשיה-הגבורה שלו במצ-ריים.

קיים, כמובן, קשר סמוי בין המישפט שנערך ובין המישפט שלא נערך. אברי הואשם והורשע באחזקת מיסמכים סודיים של אמ"ן, (גירסתו: אחדים הגיעו לידינו בצורה תמימה, אחרים הושטלו אצלו) וב-קיום מגעים עם נורי עוסמאן, מראשי שיר-רות-הביטחון המצריים. את עוסמאן הכיר אברי, גם לטענת-ישלו, לפני העסקיביש, עוד בביקוריו הראשונים במצריים. מי ש-סבור כי אברי היה סוכן כפול והסגיר את הרשת, יכול להניח כי עוסמאן זה היה מפעילו. כך שניתן לומר שהוענש למעשה גם על חלקו בנפילת-הרשת (אם היה לו חלק בכך).

יתר על כן, בית-המישפט מהווה פורום גרוע מאד לבידור אמת היסטורית, כפי שהוכיח — למשל — מישפט קסטנר. הנרי הל המישפט, שנועד להגן על זכויות

השנייה: הפרשה מהלכת אימים זמן רב מדי, והיא מתעוררת מחדש כל כמה שנים, כדי לקבור אותה סופית, יש לגאול אותה מצל החשדות, האשמות, איווודאות, כדאי לבדוק את העניין אחת ולחמיד, לקבוע מה שניתן לקבוע בבידור, ולסיים בכך את העסק.

אני נוטה לגישה השנייה.

איני מאמין שיהיה זה הוגן, או מועיל, להעמיד את אברי וזידנוורג למישפט נוסף.

האיש כבר נשפט, וביולה עשר שנים תמימות בכלא. חייו נהרסו, אימנם, הוא נשפט על עבירה ביטחונית אחרת — אך כל מי שהיה מעורב במישפט ההוא ידע כי הכוונה היא, בעצם, להענישו על המ-עשים (שיוחסו לו) במצריים — וכי הור-עמד לדין על עניינים אחרים, מישפטיים, מפני שאי-אפשר היה להוכיח את החש-דות לגבי העסקיביש.

מכיוון שאי-אפשר היה להוכיח, לא העל-תה התביעה את פרשת-קאהיר במישפט, דווקא אברי עצמו העלה אותה, וכתוצאה מכך נפלה ממשלת-ישראל, אברי טען כי מביימים נגדו אישום מפוברק, מפני שר-י

שנולדה כהברקה בלתי-אחראית של מי-שהו.

נדמה שמכל הצדדים של העסקיביש, זהו הצד החמור ביותר.

דרושה חקירה

השאלה המתעוררת עתה היא: האם אל לפתוח את החקירה מחדש, כדי להגיע אל האמת המלאה?

תיכונה שתי גירסות:

האחת: הניחו לנמרים הנמים ליי-שון, שום טובה לא תצמו ממעשה שי-עורר אותם מריבצם, המדינה תשקע שוב בים של האשמות והאשמות-נגדיות, השם הטוב שלה בעולם יוכפש עוד יותר, עברו 22 שנה, איש אינו אומר את האמת, ואף אינו זוכר אותה בבידור, במילא לא ית-ברר הדבר עד תומו.